

ביטוח ביטול אירועים

מאת

יחיאל רוזנטראוב - יועץ ביטוח

מבוא

בתחילת 1994 נודע על תביעות בסדר גודל של עשרות מיליוני דולרים כנגד לילידס, בגין ביטוח ביטול אירועים; התביעות מתייחסות לביטול מסע הופעותיו של הזמר מייקל ג'קסון באירופה וארה"ב, בעקבות תביעה שהוגשה נגדו על התעללות מינית בילד והשפעתה על מצבו הגופני והנפשי ויכולתו להמשיך בהופעותיו. התביעות מתחלקות לשניים: תביעות המארגנים והיזמים במדינות אירופה וארה"ב, בסך של למעלה מ 30 מיליון דולר ותביעת הזמר עצמו בסכום דומה בגין אובדן הכנסות. יתכן ותהיה זו התביעה הגדולה ביותר שהוגשה מעולם בגין ביטוח כזה.

ביטוח ביטול אירועים נועד בראש ובראשונה להגן על השקעתם של היזמים, המארגנים והמפיקים של אירועים, בהם הושקעו סכומי כסף נכבדים ואשר יש חשש שירדו לטמיון, אם האירוע לא יתקיים בגלל נסיבות שאינם בשליטת המארגנים. ניתן בוואריאציות שונות, לבטח אובדן הכנסות של משתתפי האירוע שבוטל בגלל נסיבות שאינם בשליטתם; מגוון האירועים הניתנים לביטוח רחב ביותר; החל מהופעות אמנים לסוגיהם - הופעות זמרים, להקות, הצגות, קונצרטים, פסטיבלים וכד' - חגיגות המוניות, אירועי ספורט, אירועים חברתיים נרחבים וחשובים וכן אירועים מצומצמים, לרבות במסגרות פרטיות בהם הושקעו כספים בהיקף יחסי גדול, כאשר המארגנים חוששים כי בגלל סיכונים שאינם בשליטתם, במידה ויתרחשו, ייגרמו להם נזקים כספיים ניכרים אותם לא יוכלו להחזיר לעצמם, אם האירוע המתוכנן לא יתקיים. ייתכן גם שכתוצאה מביטול האירוע, יעמדו המארגנים גם בהוצאות נוספות בלתי צפויות, אשר נגרמו במישרין מביטול האירוע, כגון, החזר דמי הכרטיסים לקהל הרחב בכל חלקי הארץ על ידי משרדי הכרטיסים, אשר יידרשו עמלה בגין פעולתם או לחילופין, פתיחת נקודות החזרה על ידי המארגנים, דבר הכרוך בהוצאה כספית נוספת. האפשרות היחידה להגן על השקעתם זו טמונה בביטוח מתאים.

מאמר זה ינסה לבחון ולנתח את סוגי הכיסויים, מקרי הביטוח, המופעים והאירועים ברי הביטוח, הסיכונים הניתנים לביטוח במסגרת ביטוח זה, היקף הכיסוי הביטוחי ובעיות שונות אשר ביטוח כזה מעורר, לרבות בעיות חיתומיות, אשר חשיבותן רבה ביותר בביטוח כזה ועל כן יש להתמודד עימן ולהגדירן בצורה ברורה, בעת ביצוע הביטוח וכתביבת הפוליסה.

אירועים ברי ביטוח

ננסה לבחון את האירועים אשר חשיפתם לסיכונים של ביטול האירוע, יש בהם כדי לגרום נזקים כספיים רציניים למארגנים וליזמים, לעיתים - אם כי לא תמיד - גם אובדן הכנסות למשתתפי האירוע. בראש הרשימה עומדים מופעי יבוא מחו"ל שעלות הפקתם גבוהה ביותר. יבוא אמנים בודדים: מייקל ג'קסון, מדונה, אלטון ג'ון. - ההפקה של הזמרת מדונה בישראל עלתה למארגנים 3.9 מיליון שקלים חדשים ואילו של הזמר אלטון ג'ון 2.4 מיליון שקלים חדשים.

להקות זמרים מפורסמות כמו "רובים ושושנים", תזמורות, מקהלות - בגין אי הופעת מקהלת הצבא האדום בישראל, ביטול המופעים שהיו אמורים להתקיים בתקופת מלחמת המפרץ בשנת 1991, פוצה האמרגן על ידי לילידס בסך 400,000 דולר לגבי הוצאותיו אשר ירדו לטימיון. אירועי

ספורט - ידועים לפחות שני מקרים בהם אירועי ספורט חשובים במדינות שונות לא התקיימו, מאחר וקבוצות הספורט שהיו אמורות להשתתף באירוע נספו בתאונות אוויריות בעת טיסתן למקום ההתמודדות. קרקסים, הצגות, אירועים שונים טקסים ותחרויות.

קונצרטים, במיוחד מיובאים מחו"ל, פסטיבלים הכוללים מגוון של להקות; אפשרות לביטול בואה של להקה המשתתפת בפסטיבל ולעיתים אף ביטול המופע כולו - פסטיבל שאמור היה להתקיים באזור מסוים ויומיים לפני פתיחתו, עקב המצב הביטחוני באותו אזור בוטל הפסטיבל. כנסים בינלאומיים, תערוכות לרבות בינלאומיות ואירועים תחת כיפת השמיים.

אירועים ממלכתיים ומוניציפליים, כגון חגיגות יובל, עשור ועוד. בתחום האירועים הפרטיים יש לציין במיוחד אירועים כגון: חנוכת מפעל וקבלת פנים, חתונה, חגיגת בר מצווה, נשף שנתי, טיולים. מדובר ברוב המקרים - שאינם מוגדרים במסגרת אירועים פרטיים - באירועים שבמידה וההשקעה בהם תרד לטמיון, הנזק שייגרם למארגנים יכול להשפיע מהותית על עסקיהם ואף במקרים כבדים למוטט אותם כלכלית, לחסל רווחי עבר של מספר שנים מצד אחד או להכניס את המארגנים להוצאות מימון לטווח ארוך מאוד, דבר שייפגע קשות ברווחים העתידיים.

סוגי הכיסויים

מבחינים בביטוח ביטול אירועים בשני צורות כיסויים עיקריים: הראשון, על בסיס כל הסיכונים - ביטוח כנגד אובדן הוצאות מביטול האירוע מכל סיבה שהיא שאירעה מחוץ לשליטת המבוטח ולא הוחרגה בפוליסה או במפרט. השני, על בסיס סיכונים ספציפיים כנגדם מבוטח האמרגן. יכול שיינתן כיסוי כנגד סיכון אחד בלבד - גשם, באירוע המתוכנן להתקיים תחת כיפת השמים בעונת מעבר.. או כנגד רשימת סיכונים סגורה. כמובן שהכיסוי על בסיס כל הסיכונים הוא רחב יותר, אולם הוא לא מתאים לכל אירוע, במיוחד כאשר המבוטח מבקש לבטח כנגד סיכון מוגדר, או שהמבוטח חושש לחשיפה לא ברורה של סיכונים ומבקש להגדיר את קשת הסיכונים אשר כנגדם יתחייב במתן הכיסוי הביטוחי לאירוע. לעיתים, כאשר מדובר בסכומי ביטוח נמוכים יחסית, - כמה אלפי דולרים עד עשרות אלפים בודדות, והאירוע שעל פי ניסיונו של המבוטח אינו בעייתי, יתכן ויסכים להנפיק פוליסה על בסיס כל הסיכונים. כאשר מדובר בדרישה לביטוח אירועים שעלותם יקרה, יעמוד ברוב המקרים המבוטח על הנפקת פוליסה הכוללת רשימת סיכונים סגורה. במקרים שבהם בכל זאת יסכים להנפיק פוליסת כל הסיכונים לאירועים יקרים, ינסה המבוטח להגן על עצמו מפני חשיפה לסיכונים לא ידועים, על ידי טיפול בחריגים הסטנדרטיים, הן על ידי ביטול חלקם והן על ידי הרחבתם ואף הוספת חריגים, כמתחייב מהכיסוי הדרוש ודרישה של פרמיה גבוהה.

על מנת להציג את הבעייתיות של הכיסויים נתייחס לאירוע שעלותו לא גבוה במיוחד, כמה עשרות אלפי דולרים ושבוטח על בסיס כל הסיכונים: ועידת מפלגה שאמורה להתקיים מספר ימים בבנייני האומה בירושלים, או בהיכל התרבות בתל אביב. היקף חשיפת המבוטחים לסיכונים - בלי להתייחס לסכום הביטוח או גבול האחריות - לכאורה ידוע. האירוע נערך במבנה ולא תחת כיפת השמים, כך שרוב סיכוני הטבע למעט רעידת אדמה, אינם ברי חשיפה. מאידך, יעמוד המבוטח על כך שחריג סיכוני מלחמה - במובנו הרחב או המצומצם - נזקי טרור, יבוטל וכן לאור התפתחויות העבר, יבוטל חריג פרעות ומהומות. סעיף כיסוי או חריג שיישקל על פי המבוטח בהתאם לניסיון העבר מחד ובהתאם למצב הקיים והצפוי בעת ביצוע הביטוח מאידך, המהווה בסיס חיתומי הוא "ביטול האירוע של כינוס ועידת המפלגה על ידי החלטת טריבונל משפטי פנימי או של המדינה". מקרה זה ממחיש את החשיבות בביצוע חיתום נכון, תוך קבלת החלטות הנכונות, הן על סמך ניסיון העבר והן הצפוי.

מקרה הביטוח

מקרה הביטוח יכול שיהיה אובדן הוצאות שהוצאו בפועל, הנובעים מ:-

(1) ביטול המופע;

(2) הפסקה חלקית או מוחלטת של המופע, - במיוחד כאשר המופע כולל מספר מופעים ורק חלקם בוטלו או הופסקו;

(3) צמצום מספר המבקרים במופע;

שאירע כתוצאה מאחד הסיכונים המפורטים בפוליסה ובתנאי שהאירוע אינו בשליטת המבוטח. על פי רוב נדרש וניתן הכיסוי על פי הגדרות (1) ו-(2).

הכיסוי על פי הגדרה (3) הוא בעייתי. מתן הכיסוי האמור מחייב ניסוח זהיר של הפוליסה, על מנת לבטא את כוונת הצדדים במדויק, מהם הסיכונים בגינם יוכר הנזק של צמצום מספר המבקרים וכיצד יחושב גובה הנזק ובעקבותיו השיפוי למבוטחים. צמצום מספר המבקרים במופע עלול להיגרם הן כתוצאה מסיכונים מבוטחים שלמבוטח אין שליטה עליהם והן כתוצאה מסיכונים שיש לו שליטה עליהם.

בע.א. 631/81 המגן נגד מדינת הילדים, עשה בית המשפט אבחנה בין המצבים. אם התהווה מצב, אשר בגללו נמנעו אנשים מלצאת את ביתם ולבקר באירועים חברתיים וציבוריים, כגון אסון שפקד את האזור - בין אם זה אסון שהוא ממפגעי הטבע ובין אם זה אסון שהוא תוצאה ממעשה אדם - כי אז למבוטח לא הייתה שליטה על אותו אסון וממילא גם לא על האירוע שגרם למיעוט המבקרים. מאידך גיסא, אם האנשים הדירו רגליהם מהמופע בשל רמתו הירודה, או בשל השם הרע שיצא לאותו מופע, בשל ריבוי מופעים דומים בעת ובעונה אחת, או בשל ניהול כושל ומסע פרסום עלוב, כי אז למבוטח הייתה שליטה על ההתרחשות. בידו היה להעמיד את המופע שהוא אחראי לו על הרמה הנאותה, שתמשוך מבקרים למופע ושאלה יעדיפו מופע זה על האחרים. בידו לשפר את המוניטין של המופע ולהוציא את שמו לשבח. אם בשל ניהול כושל של המופע, ובשל אי הקפדה על רמתו נכשל המבוטח וסבל נזק, הרי אין לו להלין אלא על עצמו. הוא לא יכול לטעון, כי המבטח חייב לשפותו גם על הפסד כזה, שהרי לא לכך התכוונה פוליסת הביטוח. מכאן שחייב להיות קשר סיבתי בין האירוע והסיכון המבוטח למספר המבקרים, כדי שתקום עילת תביעה על פי הפוליסה. אין מטרת הכיסוי הביטוחי לשפות את המבוטח על נזקים שהם תוצאה מתכנון כלכלי כושל של המופע. פסק הדין בעניין "מדינת הילדים" מבטא את הבעייתיות של הכיסוי המתייחס לכיסוי אובדן הוצאות הנובעים מצמצום מספר המבקרים במופע.

הסיכונים

הסיכונים בגינם ינתן הכיסוי הביטוחי יותאמו בפוליסה על פי הכיסוי המבוקש. ננסה לסקור את רשימת הסיכונים תוך הגדרתם והעלאת נקודות להדגשה למהות הכיסוי:

סיכוני טבע - סיכוני טבע בכלל, - רעידת אדמה; התפרצות וולקנית; גשם; שלג; ברד; שבר ענן; סערה; סופה; רוחות עזות; שיטפון; קרה; שרב וכד' - או סיכוני מזג אוויר, או סיכון של גשם בלבד.

חובה להגדיר במפורש את הסיכונים המבוטחים במסגרת סיכוני טבע, או סיכוני מזג אוויר. יש להבחין בין אירוע המתקיים תחת כיפת השמים לבין אירוע במקום סגור. לדוגמה: אירוע ספורטיבי במגרש פתוח החשוף לרוב סיכוני הטבע, לעומת אירוע במבנה סגור. לעומת זאת ישנם אירועים שיתקיימו במעין מקום מוגן ויהיו עדיין חשופים לחלק מסיכוני הטבע, כגון אירועי קרקס המתקיימים באוהל ענק בשטח - מגרש פתוח. יש לבדוק ולוודא מצב מזג האוויר הצפוי בזמן האירוע על פי חיזוי רב שנתי והן על ידי חיזוי קרוב ככל האפשר למועד האירוע, באמצעות השרות המטאורולוגי, על מנת לשקול סבירות הסיכון.

על פי רוב הדרישה לביטוח סיכוני מזג אוויר מתבקשת לאירועים המתקיימים בתקופות מעבר, במקומות פתוחים תחת כיפת השמים. כיסוי סיכוני מזג אוויר לא יינתן על פי רוב בעיצומה של עונת החורף. כן יש לבדוק, כאשר מדובר באירוע במקום פתוח, את סיכוני השיטפון ונזק לדרכי גישה ותשתית למקום האירוע. לדוגמה: קונצרט בטבע במדרונות מדבר יהודה. גם זאת על סמך ניסיון רב שנתי. שיטפונות יכולים להופיע לפתע ביום בהיר, לאחר הפשרת שלגים או גשמי זעף במשך שעות מועטות באזורי הצפון, הדרום והמזרח. אינפורמציה על הסיכון לכך בתקופות השנה באזורים השונים, ניתן לקבל אצל הגורמים המתמחים באיסוף מידע כזה - השרות המטאורולוגי; החברה להגנת הטבע.

סיכוני מלחמה - יש להבחין בכיסוי של סיכוני מלחמה במובן ובהיקף הרחב - מלחמה במובן המלא, או מלחמות כמו מלחמת לבנון - שלום הגליל; מלחמת המפרץ. לעומת סיכוני מלחמה בהיקף מצומצם, המוגדרים כפעולות טרור - על ידי מחבלים, ארגונים עוינים; פיגועים חבלניים שמקורם גם בפעולות מחוץ לתחומי ישראל לכיוון ישראל, כירי קטיושות לאזור של מיקום האירוע הצפוי. חשוב לשקול בזהירות רבה מתן הכיסוי בהתחשב במיקום האירוע ובאזורי מתיחות. סיכוני מלחמה במובן המצומצם מהווים סיכון לא קטן ואולי גדול יותר באזורים מסוימים, מאשר סיכוני מלחמה כלליים. במתן הכיסוי המצומצם, יש לבדוק האם קיים או יש חשש למצב חירום באזור המופע. האם האזור מועד לפעולות מחבלים-פעולות טרור בכלל, כאשר מדובר בסיכון מלחמה יש להגדיר את הכיסוי בצורה ברורה, דהיינו מהם הנסיבות בהם ביטול האירוע יהיה מכוסה. האם הכיסוי כולל גם את אי קיום המופע/האירוע בגלל צפי של אי הגעת הקהל, בגלל המצב הביטחוני; מתיחות באזור - ביטול האירוע עקב כך - או רק כאשר עקב המצב הביטחוני נאסר קיום האירוע על ידי השלטונות הצבאיים, או דרישת השלטונות מהאזרחים לא לצאת מבתיהם או להיכנס למקלטים. או אפילו דרישה של פיזור המופע בעת התרחשותו.

אבל לאומי - מוות אישיות פוליטית, הן כתוצאה מוות טבעי והן כתוצאה מתאונה או רצח, או אסון בקנה מידה רציני, בעקבותיהם הוכרז אבל לאומי, אשר אסר קיומם של אירועים דוגמת האירוע שבוטח.

פגיעה של שחקן מפתח - מוות, מחלה או פגיעה של שחקן/אמן או של אחד לפחות משחקני המפתח - כמובן שיש לציין בפוליסה במפורש את שמות אותם שחקנים/אומנים אשר בלי השתתפותם אין אפשרות לקיים את האירוע. בשנת 1978 הביא אמרגן להקה רומנית לישראל, וביטח את אירוע הלהקה בפוליסת ביטול אירועים. חמש ההצגות האחרונות של הלהקה בוטלו, מאחר והשחקנית הראשית חלתה ולא הייתה מסוגלת להופיע. האירוע היה נושא לדיון משפטי בע.א. 184/79 מרסל ורנר נגד סהר בגלל ניסוח לא מוצלח של הפוליסה.

סיכונים פוליטיים - הגדרה מדויקת ורחבה של מכלול הסיכונים הפוליטיים קשה להציג. היא תלויה גם בענף הביטוח המבוקש. בביטוחי סחר חוץ ועסקאות ייצוא, הגדרת הסיכונים הפוליטיים ייכללו סיכונים כמו: סיכוני טבע; אמברגו מסחרי; אינפלציה; הלאמה ועוד. חלקם של הסיכונים הפוליטיים נופל במסגרת חריג סיכוני מלחמה תוך חפיפה מסוימת. אם ננסה להגדיר לעניין ביטוח ביטול אירועים,

מהם סיכונים פוליטיים במשפט אחד, נוכל להגיד - איסור על ידי השלטונות, אף ללא כל נימוק; אלא שהגדרה כוללת זו לא משרתת את העניין.

לענייננו, חשיבות לסיכונים הפוליטיים הבאים :-

(1) ביטול שרירותי וחד צדדי של הסכמים ורישיונות על ידי שלטונות המדינה;

(2) איסור כללי מטעם השלטונות של מדינה, המונע את קיום האירוע. - כאשר מדובר ביבוא אמנים/שחקנים להופעה בארץ, יתייחס הסעיף הן לשלטונות המדינה משם הם באים והן לשלטונות מדינת ישראל.

ידוע המקרה בשנות השישים, בהם מנעה ממשלת ישראל כניסתה לארץ של להקת "הביטלס" וכן איסור שהטילו כמה מדינות על כניסת קבוצת הכדורגל של אנגליה לתחומן, מיד לאחר מהומות הדמים שהתרחשו בבגיה, לפני למעלה מעשר שנים. אין סעיף זה מבטל את החריג הקיים בפוליסות כאלה, המתנה קיום המופע בקיום אמצעי בטיחות שנדרשו על ידי השלטונות ולא בוצעו על ידי המארגנים ובעקבותיו נאסר קיום המופע.

(3) איסור כללי או חלקי של יציאת אזרחים על ידי שלטונות המדינה על פי צווים ותקנות;

בתקופת מתיחות, במדינות הנמצאות במשברים פוליטיים ובבעיות חברתיות וקשיים כלכליים, יתכנו מצבים כאלה שימנעו את בואה של להקה, אמן או קבוצת ספורט.

לעומת זאת, כיסוי בגין אי יכולתה של הלהקה להגיע להופעות בארץ בגלל מצב של מלחמת אזרחים, מהפכה, התקוממות, קשר... בארצה.

ישנם מבטחים וחתמים שאינם מוכנים כלל לתת כיסוי של סיכונים פוליטיים בכל צורה שהיא.

הפסקה בלתי יזומה באספקת חשמל - ומכל סיבה שהיא, שלא נמסרה עליה התראה מראש של 48 שעות לפחות ואשר מונעת את קיום האירוע - כאשר ניתן כיסוי כזה נדרשת חובת המבוטח להצטייד בגנרטור מתאים.

סיכוני אש מורחב - לאולם/מקום האירוע, למתקנים, לתלבושות, לציוד המשמש לאירוע. מקרה שבו ערב המופע עלו באש כל תלבושות המופע והתפאורה ובעקבות כך נאלצו לבטח את ההופעה.

הרחבת הכיסוי לביטול האירוע עקב נזקים חשמליים ואלקטרוניים שאינם מאפשרים קיום המופע היא מסוכנת. המבטח יכול לצפות כי המארגנים יגבו עצמם בציוד חשמלי ואלקטרוני מתאים, באיכות ובכמות על מנת להתגבר על נזקים לציוד כזה בעת האירוע.

שבר כלי נגינה או גניבתם - ואשר מונע את קיום האירוע/המופע. באנגליה התרחש לפני מספר שנים אירוע מביך. כאשר כינורו האישי היקר של כנר ידוע, נגנב ערב הקונצרט והוא סירב להופיע עם כינור אחר והמארגנים נאלצו לבטל את האירוע.

אי הגעתם לארץ של משתתפי האירוע/המופע עקב תאונה למוביל יבשתי, ימי או אווירי.

שביתות, השבתות, פרעות - מחייב ביטול החריגים בסעיף המלחמה. סיכון של שביתה בהחלט יכול להיות סיכון ממשי.

נזק בזדון - שלא על ידי המבוטח ומטעמו.

חריגים

הפוליסה אינה מכסה מקרה ביטוח שנגרם בעקבות :-

(1) **מחסור באמצעים כספיים** - מכל סיבה שהיא ;

(2) **הפרת חוזים** - הקשורים במישרין או בעקיפין באירוע, למעט אם נגרמו כתוצאה מסיכון מבוטח ;

(3) **אי קיום הוראות בטיחות** - שנדרשו מטעם רשות מוסמכת כל שהיא ;

בשנת 1992 אסרה משטרת ישראל ביום האירוע, קיומו של מרוץ מכוניות שתוכנן על ידי המועדון המוטורי בישראל, לאחר שנוכחה לדעת שהוראות הבטיחות לא קוימו והיה סיכון למשתתפים ולקהל. האירוע לא בוטח.

(4) **אי יכולת להופיע באירוע** - של אחד או יותר מהמשתתפים כתוצאה מ:-

(א) **מחלת מין, שימוש בסמים ושכרות** - המקרים של ביטול הופעות של זמרים כתוצאה משימוש בסמים ושכרות, די נפוצים בחו"ל.

הזמר המפורסם אלביס פרסלי לא היה מופיע בשנים האחרונות לפני מותו במופעים בגלל שימוש בסמים. באחדים מהם אף התמוטט במהלך ההופעה. על כן, בכל מקרה של מתן כיסוי לזמרים ולהקות, יש לוודא קיום החריג בפוליסה.

(ב) **מצב בריאותי לקוי שנתגלה טרם כניסתו של הביטוח לתוקפו** - ראוי לציין כי לא מספיק שחריג זה יופיע בפוליסה, אלא, יש לוודא ולקבל הצהרה ואישורים על מצבו/ם הבריאותי של המשתתפים.

(ג) **הריון או לידה** ;

(5) **סיכונים גרעיניים** ;

(6) סיכוני מלחמה וסיכונים פוליטיים -

ניתן לצמצם את מגבלות הסעיף על ידי חיתום מבוקר בהתאם לנסיבות. ראה התייחסותינו לנושא בפרק הסיכונים.

(7) חוסר הענות הציבור לרכוש כרטיסים לאירוע/מופע -

לפני מספר שנים היה מקרה של אמרגן, שהביא לארץ להקה לא מפורסמת וכל הוצאותיו ירדו לטמיון, מאחר ולא הצליח למכור כרטיסים למופע, למעט מספר מוגבל מאד ונאלץ לבטל את כל המופעים המתוכננים. בכל אירוע המבוסס על מכירת כרטיסים לציבור, יש לכלול חריג זה, אלא אם הסכים המבטח להרחבת הביטוח למתן כיסוי של צמצום מספר המבקרים במופע, כתוצאה מסיכונים מבוטחים.

(8) אי הופעתם של שחקנים/אומנים - יחידים מכל סיבה שהיא, למעט שחקני מפתח ששמותיהם צוינו במפרט הפוליסה.

היקף הכיסוי הביטוחי

הכיסוי הבסיסי מכסה אובדן הוצאות במסגרת ההגדרה "הוצאות שהוצאו או התחייבויות שנתנו ואי אפשר לקבלם או לבטלן, למעט הוצאות קבועות של המבוטח". קיימת אפשרות במקרים מיוחדים לבטח אובדן הכנסות הכולל רווח סביר.

סכום הביטוח המצוין, כולל בתוכו כבר את הרווח הסביר, שעל פי רוב לא יעלה על 20% - 80% אובדן הוצאות 20% רווח - . כאשר האירוע מורכב ממספר הופעות, ניתן לקבוע סכום ביטוח/גבול אחריות לכל הופעה וסכום ביטוח/גבול אחריות לכל האירועים בכל תקופת הביטוח.

בסיס חישוב הפרמיה ייעשה על סכום הביטוח/גבול האחריות הכולל.

בסיס סכום הביטוח/גבול האחריות, אינו מהווה סכום ביטוח מוסכם, אלא גבול עליון לסכום השיפוי, כאשר חובת הוכחת הנזק ושיעורו היא על המבוטח.

בסיס ערך מוסכם, ניתן במקרים מסוימים כאשר מדובר על סדרת אירועים מבוטחים, כמו הצגות, לקבל כיסוי על בסיס סכום ביטוח מוסכם להופעה, שהוא למעשה סכום הפיצוי המוסכם המגיע למבוטח במקרה נזק ואזי חלה על המבוטח רק חובת הוכחת הנזק, כאשר שיעור השיפוי מוסכם ואינו תלוי בגובה הנזק בפועל. במתן כיסוי על בסיס ערך מוסכם, יש לנהוג זהירות מרובה. יש לקבוע אותו על בסיס של לא יותר מ 80% משיעור הנזק הצפוי בפועל, על מנת למנוע פיתוי כאשר סכומי ההכנסות לא עומדים בציפיות.

ההשתתפות העצמית יכולה להיקבע על בסיס סכום קבוע או אחוז מהנזק.

חיתום - קבלת עסקים

כפי שצוין והודגש לכל אורך המאמר, הטיפול בחיתום בביטוח ביטול אירועים מקבל משקל רב, ובהשוואה לחיתום עסקים רגיל מחייב את החתם לערנות והקפדה בכל שלבי החיתום.

במסגרת סקירת החיתום, קבלת עסקים ננסה להוסיף דגשים שונים לאלו ששולבו כבר בפרקי המאמר השונים. בשלב קבלת העסק, שאלות מקדמיות שיש לקבל עליהן תשובות ברורות וכן ניתוח מאפייני אירועים. לדוגמה: אירועי ספורט ואירועים פרטיים משפחתיים. כמו כן יוצג מקרה בו ניסוח הפוליסה לא ביטא במדויק את כוונותיהם של הצדדים וגרר אותם להתדיינות משפטית.

יש חשיבות רבה בתהליך החיתום, לבדיקת הרקע של האמרגן/ המפיק המבקש להסדיר עבורו את הביטוח והן של הגוף המשתתף באירועים ושביגינו מתבקש הכיסוי הביטוחי. לגבי האמרגן/המפיק נבדוק מספר נקודות חשובות:-

1) ניסיון האמרגן/המפיק בעבר בארגון מופעים כדוגמת המופע המוצע לביטוח;

2) מצבו הפיננסי;

3) מעמדו המקצועי;

ידועים מקרים בחו"ל, בהם בוטלו אירועים בגלל חשש שהאמרגן לא יוכל לעמוד בהסכם העלות עם הזמר או הלהקה בגלל קשיים כלכליים, חוסר מימון, או מצב שבו מכירת הכרטיסים לא עמדה בציפיות וצפוי הפסד כבד. על מנת להיחלץ מהמצב, מבוטל האירוע תוך ניסיון לגלגל את ההפסד לסיכון מבוטח. אמרגן חסר ניסיון בכלל, או באירועים כדוגמת האירוע המוצע לביטוח, מהווה סיכון מוגבר. לגבי הגוף המשתתף באירוע ושביגינו מתבקש הכיסוי הביטוחי, במיוחד זמר, להקה, תזמורת, קבוצת ספורט - חשוב לבדוק ביסודיות את ההתנהגות בעבר.

1) האם בוטלו או נדחו בעבר אירועים על ידם ומהן הסיבות לכך;

2) האם הגוף נחשב בעייתי בתחום ביטולי הופעות;

3) האם הזמר, חלק מחברי הלהקה או קבוצת הספורט, סובלים ממגבלה פיסית בריאותית ידועה, אשר כתוצאה ממנה יש חשש לביטול האירוע. ככל שמדובר באירוע בהיקף הוצאות גבוה וביבוא הגוף מחו"ל, גוברת חשיבות בדיקת המידע.

בשנות השבעים הייתה זמרת ידועה אשר סבלה בתכיפות גבוהה מאד מצרידות ואובדן הקול למספר ימים ולא עמדה בלוח הופעותיה. אמרגניה לא יכלו להשיג כיסוי ביטוח להופעותיה.

ניתוח מאפייני אירועי ספורט

אם האירוע הספורטיבי הוא תחרותי, דהיינו התמודדות במסגרת ליגה או טורניר, כאשר הכיסוי כולל סיכון תאונה או מחלה של שחקנים, צפוי שההתמודדות תהווה גורם בעל חשיבות עבור הקבוצות ויעשה הכל על מנת לקיימה. על כן ישנה סבירות גבוהה לקיום האירוע, על אף פגיעת שחקן או שניים ועל אף היותם שחקני מפתח. כמובן שנשאר קיים הסיכון של פגיעת רוב או כל שחקני אחת הקבוצות, דבר שיגרום לביטול האירוע - כמו פגיעת מרבית השחקנים בתאונת דרכים באוטובוס הקבוצה, או הרעלת מזון או מקרים שאירעו כבר בעבר כמו תאונה אווירית בה נספו כל שחקני הקבוצה.

מאידך, יש להיזהר בביטוח אירוע ספורטיבי, הכולל במסגרת מקרה הביטוח גם אובדן הכנסות, כיסוי הכולל צמצום מספר המבקרים במופע כתוצאה מאירוע המבוטח, כאשר אחד הסיכונים הוא מוות, תאונה, או מחלה של אחד או יותר משחקני המפתח. השילוב האמור הוא רגיש ביותר,

כאשר קבוצת כדורגל או כדורסל מפורסמת שיובאה למשחקים בארץ, מגיעה בלי שחקן או שחקני מפתח שנפצעו במשחק או בתאונה קודם המשחק, דבר היכול לגרום לירידה תלולה בהכנסות, כתוצאה ממכירה חלקית של כרטיסים לאירוע. על כן, בביטוח אירועים ספורטיביים הכוללים כיסוי של צמצום מספר המבקרים, לא נוהגים המבטחים להעניק כיסוי של אי הופעה של שחקני מפתח כתוצאה ממחלה או תאונה.

ביטוח ביטול אירועים פרטיים משפחתיים.

ביטול אירוע משפחתי שתוכנן בקפידה ועלותו במונחי הוצאות משקי בית גבוהה, בגלל אירוע שאין למשפחה שליטה עליו, הביא לניסיון של מבטחים לטפל בבעיה על ידי מתן אפשרות לרכוש ביטוח סטנדרטי על ידי מארגני האירוע, להבטיח החזר הוצאותיהם בגלל אי קיום האירוע. ברוב המקרים מדובר במקדמות שניתנו לבעלי האולם בו האירוע אמור היה להתקיים, ולבעלי מקצוע שאמורים היו לתת את שרותיהם כאמנים, צלמים וכד'.

חברת הביטוח אריה הגיע להסדר לפני מספר שנים, לביטוח ביטול אירועים באולמי וגני שמחות, כאשר הכיסוי התייחס על פי מסמך ההתקשרות לביטול האירוע על ידי המזמין המבוטח, במקרה של מחלה קשה (לא צוין ולא הוגדר במסמך ההתקשרות, הצעת הביטוח מהי מחלה קשה) תאונה או אסון (גם כאן לא ניתנה הגדרה) של הנוגעים ישירות (אין הגדרה), לקיום האירוע ואשר מחלתם/היעדרותם של אותם אנשים מונעת ללא ספק את קיום האירוע. סכום הביטוח מהווה גבול לחבות המבטח בהתאם לחוזה בין המזמין ובעלי האולם/הגן. סכום הביטוח הבסיסי 5000 דולר וניתן להגדילו. הביטוח כפוף להשתתפות עצמית של 10 אחוז מסכום התביעה. המבוטח נדרש למעשה, לענות בהצעת הביטוח על שתי שאלות בלבד, המהוות את המידע החיתומי עבור המבטח :-

1) האם בעת החתימה על החוזה כל בני המשפחה בריאים כן/לא ?

2) האם ידועות לך סיבות כלשהן העלולות לגרום לביטול האירוע על ידך כן/לא פרט.

אם ננסה לבחון את היקף הכיסוי, נמצא כי על אף שמדובר לכאורה בסיכונים מוגדרים: מחלה קשה, תאונה, אסון, קשת המקרים שניתן "להשחיל" לסיכונים בלתי מוגדרים אלה רחבה ביותר. ניתן היה לצפות להגדרה מדויקת של הסיכונים במסמך ההתקשרות, מאחר וכל סתירה בינו לבין הפוליסה תפעל לרעת המבטח. מהו "אסון" שבעקבותיו בוטל האירוע? האם מקרה בו חזר בו החתן/חזרה בה הכלה מהסכמה לחתונה נכלל במסגרת זו? - בנסיבות רגילות זה אסון ובנסיבות אחרות יתכן וזאת "הצלה" (ערב החתונה התברר כי לאחד מבני הזוג עבר בעייתית). נראה שמקרה כזה ייכנס למסגרת ההגדרה. אבל האם לכיסוי סיכון בגין אירוע כזה התכוונו המבטחים? גם ההגדרה של "... הנוגעים ישירות לקיום האירוע ואשר.../היעדרותם של אותם אנשים מונעת ללא ספק את קיום האירוע" משאירה פתח נרחב לאי הבנות. לעומת זאת, כיסוי בסיסי וחשוב חסר בכיסוי המוצע. מאחר ומדובר גם באולם גן, היה נכון להציע במסגרת הכיסוי, ביטול האירוע בגין נזקי טבע - לפחות בגין גשם ורוחות חזקות, כאשר האירוע מתקיים בעונות המעבר, בגן פתוח תחת כיפת השמים. אומנם הגנים מכוסים ברובם בעונות המעבר ביריעות ניילון דקורטיביות נפרסות. אולם הסיכוי, כי בעת אירוע סיכון טבע של גשמים עזים ורוחות חזקות - תופעות ידועות בעונות המעבר - מספר המשתתפים באירוע השמחה ישאף לעשרות בודדות לעומת המאות שהוזמנו רב, ועל כן ביטוח האירוע באותו יום וקיומו בתאריך מאוחר יותר, הינו מהלך מתבקש, אלא שהוא עלול לגרום לנזק כספי מסוים - לפחות אי החזר המקדמה - למבוטח, אך כנגד סיכון כזה אין לו כיסוי.

הסיכון בפועל למבטח אינו רב. לא סביר כלל שמבוטח יתחכם ויבטל אירוע כחתונה, בר מצווה או ברית, בגלל צפי לגשם דקיק ורוחות קלות. באירועים כאלה ישאף המבוטח לקיים את האירוע ורק במקרה של תופעות טבע חריגות ויוצאות מגדר הרגיל, אשר עלולות לגרום להגעתם של מיעוט קיצוני של מוזמנים, יבוטל האירוע באותו יום על ידי המבוטח; דבר, שיחייב אותו בהודעות טלפוניות בהולות למספר רב של מוזמנים, וגם שיקול זה יילקח בחשבון, האם לבטל האירוע בגלל תופעת מזג אוויר, על כן רצוי ונכון היה לאפשר למבוטח כיסוי למקרה כזה.

ניסוח פוליסה שלא ביטא במדויק את כוונותיהם של הצדדים, בפסק הדין ע.א. 184/79 ורנר נגד סהר, מוצגת דוגמה לפוליסה שהייתה אמורה לכסות אירוע בגין ביטולו ועוררה קשיים לגבי פרשנות הכיסוי. אמרן הביא לישראל בשנת 1978 להקה רומנית וביטח את הופעותיה בפוליסה על בסיס כל הסיכונים תוך ציון מפורש "... ובכלל זה מוות, תאונה או מחלה של משתתפי האירוע" הפוליסה כללה חריגים שונים אשר לענייננו חשיבותם של אלה:

- מחלות שאינן משותפות לשני המינים וכן הריון;
- מחלות מין, שימוש בסמים או שכרות;
- אי הופעתם מסיבה כל שהיא של שחקנים בודדים.

אחת השחקניות הראשיות חלתה, על כן לא ניתן היה לקיים את חמשת ההצגות האחרונות וכתוצאה מכך נגרם נזק כספי לאמרן והוא טבע את חברת הביטוח. חברת הביטוח סירבה לפצות את האמרן בטענה, שעל פי החריג "אי הופעתם מסיבה כלשהי של שחקנים בודדים" היא פטורה מאחריות. בית המשפט לא קיבל את עמדת המבטח וקבע שיש לקרוא את הסעיף ביחד עם החריגים האחרים המתייחסים למחלות שהסדירו את עניין הפטור מביטול המופע כתוצאה ממחלות אלו. בית המשפט מתח בקורת על ניסוי הפוליס על ידי המבטח וקבע כי "אי הופעה מסיבה כלשהי, מתייחס רק למקרים של אי הופעה שעניינם לא הוסדר בדרך אחרת". ודחה את טענת המבטח, כי הכיסוי תקף רק במקרה של מחלות, מקרי מוות ותאונות שגרמו לביטול המופעים, כשאירועים אלה פגעו בשני משתתפים לפחות. ברור שכוונת הצדדים הייתה לבטח אפשרות של ביטול האירוע בשל אחד השחקנים הראשיים, אשר ללא השתתפותו או אפשר לקיים את האירוע, אלא שניסוח הפוליסה היה דו משמעי, דבר שאפשר למבטח לנסות להתחמק מאחריות לכיסוי הביטוחי על ידי העלאת טענות, שאם הייתה מעלה אותם בעת כתיבת הפוליסה, ברור לחלוטין שהמבוטח לא היה מסכים לקבלם מאחר והפוליסה הייתה מתרוקנת מתוכנה. מכל מקום, לו רצתה חברת הביטוח להעניק כיסוי על פי כוונתה שהוצגה בבית המשפט, היה עליה לנסח את הפוליסה אחרת, וכפי שצוין ספק גדול אם המבוטח היה מוכן לקבלה.

סיכום

כפי שראינו במאמר זה מדובר בביטוח מעניין, בעל סיכון מיוחד ומעט בעייתי, אולם בכיסוי ביטוחי נחוץ וחשוב מאד לסקטור מסוים. מאחר וזאת לא פוליסה סטנדרטית, יש לכתוב אותה ולהתאימה לסיכונים הנדרשים, תוך שקילת מכלול הגורמים המשפיעים על הסיכון המוצע לביטוח.

חיתום מקצועי, זהיר וענייני יש בו כדי להבטיח כיסוי נאות למבוטח מצד אחד, ומניעת הפתעות לא נעימות למבטח מאידך.

ייעודו של המאמר להעניק לך מידע מקצועי כללי על התחום הביטוחי הנסקר במאמר. אין כוונת המאמר להוות תחליף או לספק יעוץ ביטוחי מקצועי ממוקד לפתרון בעיה כזו או אחרת בתחום האמור ברמה הפרטית או העסקית של הקורא, מבטחיו או לקוחותיו. בכל מקרה, בו הנך זקוק לפתרון בעיה מקצועית בתחום אליו מתייחס המאמר, מומלץ כי תתייעץ עם יועץ ביטוח.

